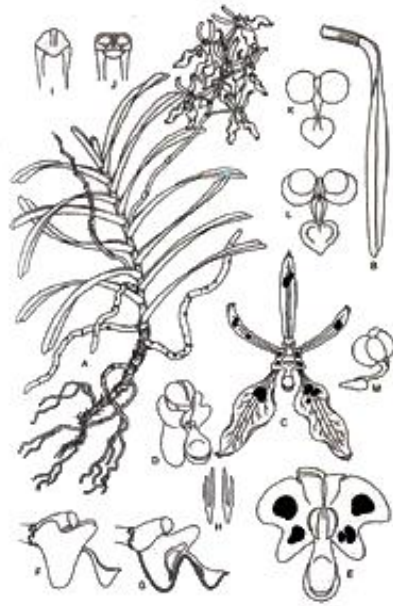

Renanthera citrina, Một Thời Vang Bóng

Khoảng năm 1996, trong bài tường trình trên tờ Orchid Digest của khoa học gia người Nga, Leonid Averyanov và các cộng sự viên Nguyễn Tiến Hiệp, và Dương Đức Huyền đã đề cập đến việc tìm thấy cây *Renanthera citrina* hoa màu vàng ở huyện Tùng Khê, Hòa Bình vào tháng 4, năm 1995.

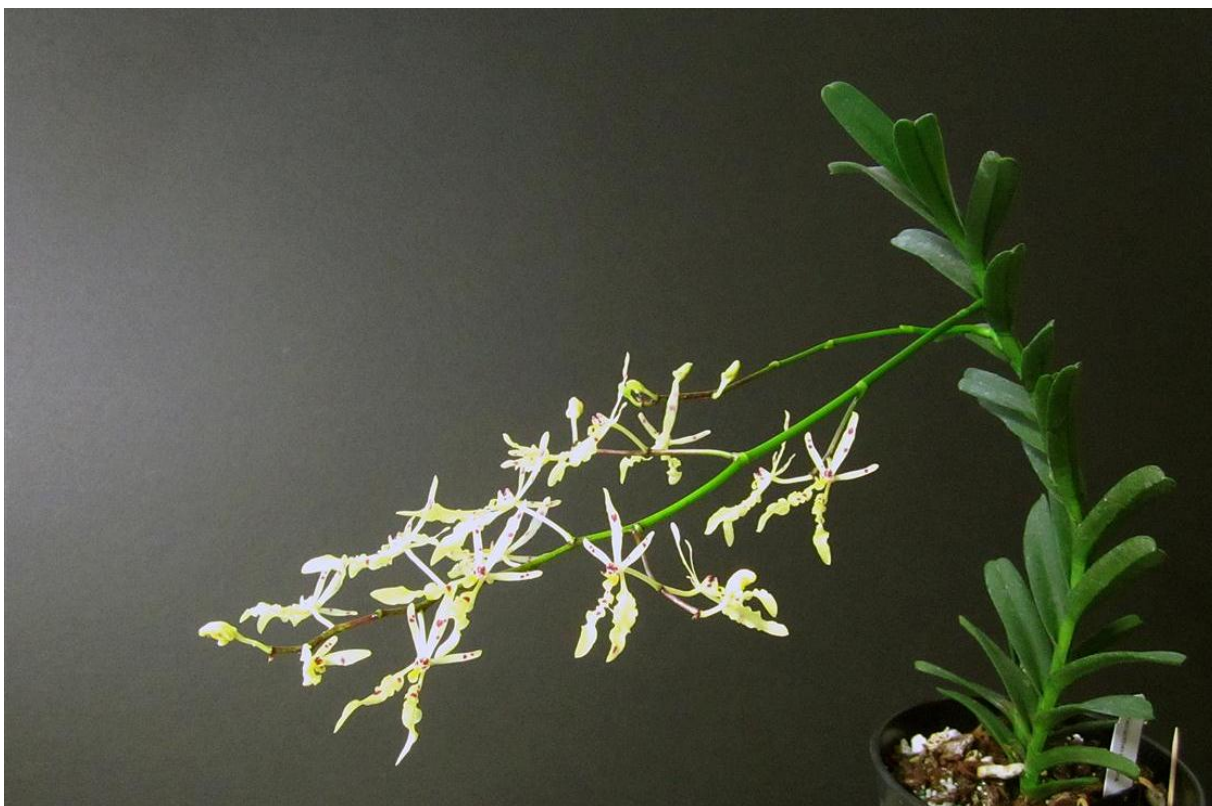
Đây là một cây lan đặc hữu của Việt Nam và từ đó tôi thường ao ước có một cây lan đẹp lạ này của quê hương cổ cụ thân yêu.

Mãi cho đến tháng 3, năm 2009, tôi mới được chính mắt diện kiến dung nhan và chụp tấm ảnh của cây lan xinh đẹp này trong chiếc nhà kính trên đỉnh đồi của hoa viên thành phố Đà Lạt.

Tìm kiếm khắp nơi và mãi cho đến 16 năm sau, năm 2011, tôi mới mua được cây lan này tại Cal Orchid ở Santa Barbara. Cây cao khoảng 15 phân, trồng trong chiếc chậu rộng 10 phân.

Hai năm sau, cây lan đã cho tôi một kết quả tốt đẹp không ngờ: 2 chùm hoa với khoảng 20 bông, màu vàng chanh phản ánh với những chiếc lá xanh thẫm.

Năm sau, 2014, cây cao lớn hơn có thêm 1 nhánh gần ngọn và 2 mầm non dưới gốc với những chiếc rễ mập mạp, nhưng lại không ra hoa.

Năm kế tiếp, 2015, cây lan mọc thêm một nhánh nữa trên ngọn nhưng chỉ được một chùm hoa ngắn ngủi, yếu ớt.

Mùa Xuân năm 2016, cây ra được 3 chùm hoa, dưới gốc lại ra thêm mấy mầm non nữa.

Mang đến hội, ai ai cũng trầm trồ khen ngợi, vì đây là một cây lan rất lạ với mọi người và là cây *Renanthera citrina* đầu tiên xuất hiện tại Hội Hoa Lan Việt Nam tại Hoa Kỳ.

Mùa Hè năm đó, tôi năng tưới nước cứ cách mỗi ngày một lần, bón phân 20-20-20 pha thật loãng và mùa Đông mang vào trong nhà để ở cửa sổ

hướng Nam có chút nắng chiều rọi vào. Hy vọng sẽ có một khóm lan đặc hữu của cố hương yêu dấu.

Năm 2017, lan ra hoa chậm hơn mọi năm. Thông thường lan nở vào tháng 4 dương lịch, nhưng mãi tới tháng 6, đúng vào lễ sinh nhật của tôi, cây lan cho 3 cành hoa thực là xinh đẹp.

Nhưng rồi sau đó cây lan từ từ tàn tạ. Những chiếc rễ bắt khô lại, mặc dầu mỗi ngày xịt nước 3-4 lần, những mầm non cũng khựng lại, những chiếc lá già vàng héo dần và rụng xuống. Quan sát kỹ không thấy có dấu hiệu bị côn trùng hay bị bệnh. Vội lấy bao ny lon bọc cây lại để giữ ẩm và để vào chỗ rợp mát nhưng cũng chẳng ăn thua. Mấy tuần sau đám lá gần như trút xuống gần hết chì còn cành khô, rễ chết.

Tôi thực đau lòng và ân hận không sao có thể giữ nổi cây lan yêu quý. Thôi đành chịu vì thiên nhiên đã an bài. Cây lan này vốn mọc tại Hòa Bình, thời tiết không quá lạnh lẽo và ẩm độ rất cao, nay lai nuôi trồng ở miền nam California, mùa Đông khá lạnh và ẩm độ rất thấp cho nên cây chỉ cao chừng 30 phân, so với những cây trồng tại Đà Lạt cao tới gần một thước.

Có lẽ khi tạo hóa sinh ra những cây lan xinh đẹp đã định sẵn thời gian sinh sống của nó. Nếu những bông hoa dù là xinh đẹp đến đâu mà cũng nở mãi không tàn, những giai nhân dù cho là thiên hương quốc sắc mà sống tới 100 tuổi, làm cho sao còn là báu vật nữa?

Dù sao tôi cũng hạnh diện là sở hữu chủ của cây lan đẹp tới 7 năm trời. Thời gian đó quá ngắn đối con người, nhưng có lẽ là tuổi thọ trung bình của một cây lan chăng?

Bolsa đầu năm Canh Tý 2020